

Naročnina za kraljevino
SHS
Mesečno 15 D. Letno 180 D.
Inozemstvo:
Mesečno 20 D. Letno 240 D.
Oglasi: enostopna m. vrsta za
enkrat 50 para, večkrat popust

JUGOSLAV

liški knjižnici
v Ljubljani.

Uredništvo:
Wolfova ulica 1/1. Telefon 3601
Uprava:
Iriji trg 8. Telefon 44
Rokopisi se ne vračajo.
prašanjem je priložiti znamko
za odgovor.

Volilni zakon kljub nalostrejši opoziciji sprejet.

BURNI DOGODKI V SKUPŠČINI. — VLADNA VEČINA GROZI Z DEJANSKIMI NAPADI. — DR. NINČIĆ NE MORE POROČATI. — DEMONSTRATIVEN ODHOD OPOZICIJE.

Beograd, 22. jun. (Izv.) Včerajšnja seja narodne skupščine, za katero je vladalo izredno veliko zanimanje, ker se je pričakovalo, da prične opozicija v zmislu svojega sklepa z obstrukcijo, se je začela namesto ob štirih popoldne zaradi seje demokratskega kluba šele malo pred sedmo uro zvečer. Galerije so bile polne občinstva. Ko je predsednik dr. Ribar otvoril sejo, je tajnik dr. Janjić čital zapisnik zadnje seje. Opozicijske stranke so postale vedno bolj glasne in je končno v zbornici nastal velik hrup. Posl. Stjepan Barić (Jugosl. klub) je takoj potem, ko je bil zapisnik prečitán, zahteval besedo. Ker pa mu je predsednik dr. Ribar ni dal, je opozicija postala vedno bolj in bolj glasna. — Posl. Voja Lazić (zemljoradnik) je vprašal predsednika, zakaj zapisnik ne vsebuje njegove izjave na zadnji seji, po kateri mora narodna skupščina najprej razpravljati o državnem proračunu za leto 1922, potem pa šele o načrtu volilnega zakona. Opozicijske stranke so ves čas pritrjevale izvajanjem govornika. Nato je predsednik dr. Ribar opozoril govornika, naj govori k poslovanju, nakar je opozicija zagnala velik hrup. Posl. Barić je zahteval ob odobravanju in ploskanju opozicijskih strank, naj se zapisnik zadnje seje ponovno prečita. K temu vprašanju so povzeli besedo tudi drugi poslanci opozicijskih strank. Končno je posl. Barić vprašal predsednika dr. Ribarja, zakaj se je seja začela za 9154 sekund kasneje. (Ironičen smeh na klopih opozicijskih poslancev.) — Opozicijski govorniki so nato začeli stavljati razna vprašanja. Posl. Kopač (socialist) je vprašal predsednika dr. Ribarja, zakaj da doslej ni dobil odgovora od ministra za promet na svojo interpelacijo glede odpusta nekaterih železničarjev, kakor tudi glede službene pragmatike za železničarje. Posl. Kristan je stavil vprašanje, zakaj minister za zunanje stvari dr.

Ninčić še ni odgovoril na njegovo interpelacijo glede sporazuma z Italijo. Minister za zunanje posle dr. Ninčić je povzel besedo, da odgovori na nekatera vprašanja. Njegove besede pa se niso mogle slišati, ker je v dvorani nastal velik hrup. Minister je izjavil, da vsled velikega hrupa v zbornici ne more odgovoriti na stavljena vprašanja. Temu je socialist Kristan ugovarjal in proti izvajanjem ministra protestiral. V zbornici je zavladal tak krič in hrup in razbijanje po klopih, da skoraj ni bilo čuti besede predsednika dr. Ribarja, ki je odredil prehod na dnevni red: debato o načrtu volilnega zakona. — V dvorano je stopil ministrski predsednik Pašić. Pri opoziciji so se poostri vzkliki. Hrup v zbornici se je vedno bolj stopnjeval. — Ob desetih zvečer je predlagal posl. Moskovljević, naj se ugotovi kvorum. Ob velikem hrupu, vzklikanju in žvižganju je bilo ugotovljeno, da je v zbornici navzočih 243 poslancev. Predsednik dr. Ribar je nato naznanil, da preide zbornica na dnevni red, debato o volilnem zakonu. — Zastopniki posameznih skupin so podali v svojih govorih načelne izjave svojih klubov. Proti volilnemu zakonu je govoril tudi poslanec Angjeltić v imenu štirih demokratov. Zemljoradnik Voja Lazić je nekaj minut čez polnoč zahteval, naj se seja zaključi, ker je napočil že četrti, na kateri dan so na dnevnem redu narodne skupščine interpelacije. Predsednik dr. Ribar je to zahtevo odklonil. Zbornica je nato prešla na glasovanje. Preden pa se je glasovanje začelo, so vsi poslanci opozicijskih strank zapustili dvorano in šli na galerijo. Za načrt volilnega zakona je bilo oddanih 164 glasov, in sicer 159 za, 5 pa proti. Predsednik dr. Ribar je potem izjavil, da je načrt volilnega zakona sprejet. — Seja se je končala ob 12.45. Prihodnja seja jutri ob desetih popoldne.

Interpelacije v narodni skupščini.

Beograd, 2. junija. (Izv.) Današnja seja narodne skupščine, ki je bila napovedana za deseto uro, se je otvorila veliko kasneje, šele ob 11.30. Na dnevnem redu so bile interpelacije. — Kot prvi povzame besedo minister dr. Krstelj kot zastopnik ministra za socialno politiko in odgovarja na interpelacijo posl. Momčila Ivanica (radikalnega disidenta), ki pravi, da so oblasti v Vojvodini protizakonito izgnale g. Schlangerja iz lastne hiše v Vojvodini in nastanili v njej nekega polkovnika. Minister dr. Krstelj pravi, da se nihče ne postavlja izven zakona. Vendar je treba računati tudi s socialno pravičnostjo. V danem slučaju gre za izjemo, ker je bila izvedba te odredbe potrebna. Poslanec dr. Ivanić trdi, da so vojaške oblasti s silo razbile vrata Schlangerjeve hiše in poslopje rekvirirale. Dr. Krstelj veli, da to ni res. — Po dr. Ivaniću govori poslanec Žebot (Jugoslovanski klub), ki ostro graja ta slučaj. — Seja se je nato prekinila in se nadaljevala ob petih popoldne. — Poslanec Ivo Matić (demokrat iz Vojvodine) izjavlja v daljšem govoru, da obstajajo v Vojvodini posebne naredbe, na podlagi katerih se je postopalo in da poslanec dr. Ivanić ne bi stavil svoje interpelacije, ako bi to vedel. Predlagatelj navadni prehod na dnevni red. — V isti stvari govori tudi radikal Alekša Žujević in dr. Momčilo Ivanić. — Minister dr. Krstelj sprejme predlog za navadni prehod na dnevni red, ki ga sprejme končno tudi narodna skupščina z večino glasov. — Nato preide zbornica na drugo točko dnevnega reda: inter-

pelacija poslancev Divca (socialni demokrat) in tovarišev na ministra za socialno politiko, zakaj ni bil sankcioniran zakon o zaščiti in varovanju delavcev. — Minister dr. Krstelj zatrjuje, da so obstojale tehnične ovire, ki so preprečile pravočasno sankcijo. Medtem pa je bil zakon že sankcioniran in razglašen v »Službenih Novinah«. Poslanec Divac govori nato o važnosti tega vprašanja in pravi, da je nekoč interveniral pri ministrskem predsedniku Pašiću, da se ta zakon sankcionira. Dobil pa je odgovor, da ministrski predsednik tega zakona noče podpisati. Veli, da je to vzrok njegove interpelacije. Zakon je bil šele potem podpisan, ko je bila napovedana interpelacija. — V isti stvari govorijo še poslanci Mihaljević (radikal), Gostinčar (Jugoslovanski klub) in Kristan (soc. demokrat). Poslanec Kristan predlaga prehod na dnevni red, ki veli, da je narodna skupščina poslušala izvajanja ministra in vzela njegove izjave na znanje ter da ugotavlja, da je bil zakon podpisan in objavljen v uradnem listu. Vendar pa je treba pripomniti, da ni bilo potrebno dopustiti, da je preteklo celih šest mesecev, odkar je zakonodajni odbor sprejel zakon, pa do njegove sankcije. Narodna skupščina zahteva, da se taki slučaji več ne bodo ponovili. — V isti stvari govorijo tudi zemljoradnik Voja Lazić, socialisti Anton Brandner, demokrat dr. Slavko Ščerov predlaga navadni prehod na dnevni red. — Seja je bila ob devetih zvečer zaključena. Prihodnja seja jutri popoldne ob 9.30.

MUSLIMANSKA MINISTRA OSTA- NETA V VLADI.

Beograd, dne 22. junija. (Izv.) Danes ob desetih popoldne sta posetila ministrskega predsednika Pašića muslimanska ministra Vilović in Omerović, da ga vprašata, kaj se

je zgodilo z njunimi demisijami. Predsednik ministrskega sveta Pašić je izjavil, da njuni ostavki ni sprejel in da želi, da se nadalje ostaneta v vladi. Ministra Vilović in Omerović sta nato zopet prevzela posle.

SESTANEK RADIKALOV Z DEMOKRATAMI GLEDE POSOJILA.

Beograd, dne 22. junija. (Izv.) Danes popoldne je imel radikalni klub sejo, na kateri je razpravljal o skupni konferenci s člani vladne večine o vprašanju posojila. Sklenili so, da se sestanejo danes zvečer in da se takoj začne debata o tem vprašanju.

POGAJANJA MED JUGOSLAVIJO IN POLJSKO.

Beograd, 22. jun. (Izv.) Ministrski svet je imenoval delegate, ki naj se začno pogajati z zastopniki poljske republike glede sklepanja pogodbe med Jugoslavijo in Poljsko.

ZAKONSKI NAČRT O POSOJILU PRED NARODNO SKUPŠČINO.

Beograd, 22. jun. (Izv.) Ministrski predsednik Pašić je predložil radikalnemu klubu zakonski načrt o posojilu, da ga prouči. Zakonski načrt o tem predmetu naj bi narodna skupščina sprejela dne 27. t. m. pred državnim proračunom. Zaradi tega bo vlada mogoče še te dni predložila narodni skupščini zakonski načrt o proračunski dvanajstini za mesec julij.

JUGOSLOVANSKI DELEGATI OD- POTOVALI V HAAG.

Beograd, 22. jun. (Izv.) Snoč sta jugoslovanska zastopnika na mednarodni konferenci v Haagu, upravnik uprave fondov dr. Bogdan Marković in tajnik v ministrstvu za zunanje stvari dr. Miletić odpotovala v Haag.

DEMENTI.

Beograd, 22. jun. (Izv.) Finančno ministrstvo objavlja: Neki tukajšnji list je poročal, da je finančni minister dr. Kumanudi dvignil v Narodni banki potrebno množino zlata in poslal uradnika v Švico, ki je tam kupil 300.000 dolarjev, da zadovolji zahteve ameriške družbe Standard Oil Company. Ta vest je popolnoma izmišljena in tendenciozna in se najodločneje dementira.

RAZMEJITEV MED JUGOSLAVIJO IN ALBANIJO.

Beograd, 22. jun. (Izv.) Iz Andrijevce poročajo, da je tjakaj dospela mednarodna komisija za določitev meje med Jugoslavijo in Albanijo. »Beogradski Dnevnik« je pri tej priliki prinesel vest, da je zanimivo ugotoviti, da je v tem času prišlo zelo mnogo prebežnikov v jugoslovansko ozemlje in da so napadi na jugoslovanske državljane prenehali, baje zaradi izjave komisije, da pride kraja Djakovica in Gusinje pod Albanijo.

PREISKAVA O ZLOBABAH PRI DIREKCIJI PLENA KONČANA.

Beograd, 22. jun. (Izv.) Parlamentarna anketna komisija za preiskavo o zlobabah pri direkciji plena je končala svoje delo in je svoje poročilo predložila sodišču. (Afera se bo seveda pravočasno »zatušala«.)

JUGOSLOVANSKA POMOČ GLADUJOČIM V RUSIJ.

Beograd, dne 22. junija. (Izv.) Te dni potuje v Rigo jugoslovanski komisar za pomoč gladujočim v Rusiji pri zvezi narodov Stojković.

DR. BENEŠ REDNI PROFESOR SOCIOLOGIJE NA PRAŠKI UNIVERZI.

Praga, 22. junija. (Izv.) »Tribuna« poroča, da je predsednik Masaryk podpisal dekret, s katerim se ministrski predsednik dr. Beneš imenuje za rednega profesorja sociologije na praškem vseučilišču.

Borzna poročila.

Zagreb, 22. jun. (Izv.) Devize. Dunaj 0.495—0.505, Berlin 23—24, Budimpešta 7.75—8, Bukarešta 49—50, Italija 371—374, London 338—340, New York 75.25—76, Pariz 650—660, Praga 146—147.50, Švica 1435—1452, Valute. Ameriški dolarji 73.50—75.50, avstrijske krone 0.50—0.51, češkoslovaške krone 145—146, angleški funti 332—335, napoleondori 225—0, nemške marke 24—25.50, italijanske lire 367—370.

Curib, 22. jun. (Izv.) Berlin 1.615, New York 527, London 23.35, Pariz 45.30, Milan 25.50, Praga 10.0625, Budimpešta 0.54, Zagreb 1.75, Bukarešta 3.525, Varšava 0.12, Dunaj 0.03375, avstrijske krone 0.0375.

Berlin, 22. jun. (Izv.) Dunaj 2.08, Budimpešta 33.05, Milan 15.93, Praga 62.20, Pariz 2828.95, London 1453.95, New York 328.08, Curib 6242.15.

Narodno in državno edinstvo.

Pred nekaj dnevi smo sprejeli iz Beograda telefonsko vest, da se je ministrsko predsedništvo obrnilo na prometno ministrstvo z zahtevo, da v bodoče ne izdaja več prostih vozniških listov po državnih železnicah urednikom listov, ki ne stoji na stališču narodnega edinstva. Kaj si naše ministrsko predsedništvo predstavlja pod narodnim edinstvom, tega vest ne pove in ni povedano najbrže niti v zgoraj omenjenem pismu. Zato naj o stvari spregovorimo mi nekaj besed.

Kot pristaše narodnega ali bolje narodnostnega edinstva se smatrajo pri nas oni, ki trdijo, da so Srbi, Hrvati in Slovenci en narod. Menda tudi ministrsko predsedništvo tako pojmuje narodno edinstvo, če si je za te dve besedi sploh ustvarilo kakšen pojem in če za njimi ne krije enostavno centralizma. Nastane sedaj vprašanje ali je to pojmovanje pravo, oziroma, ali je ministrsko predsedništvo upravičeno zahtevati, da se odreče podpora proste vožnje vsem onim listom, ki trdijo, da smo Slovenci, Hrvati in Srbi trije narodi in ne en sam in ki vsled tega ne stoji na stališču narodnostnega edinstva.

Mi mirno, toda z vsem poudarkom trdimo, da ministrsko predsedništvo do tega ni upravičeno. Ker narodnostnega edinstva v naši državi ni, temveč obstoji lahko kvečjem šele stremenje po narodnostnem ujedinjenju vseh treh jugoslovanskih narodov.

Kaj pa je pravzaprav narod kot narodnost in kaj so njegovi glavni znaki? Narod je skupina ljudi, ki mora imeti vsaj nekatere, če že ne vseh, sledečih tipičnih skupnosti: skupen jezik, skupno politično, gospodarsko, pravno, versko in kulturno zgodovino, skupen narodoslaven tip in kar je glavno — volja do skupne bodočnosti. Vsega tega Slovenci, Hrvati in Srbi nimajo skupnega, zato se tudi o narodnostnem ujedinjenju kot obstoječem dejstvu ne more niti govoriti. Oni pa, ki hočejo ubiti z nasiljem Slovence, Hrvatoma in Srboma preko vse logike in dejstvenih razmer pojmovanje, da živi v Jugoslaviji ena sama narodnost, oni samo otežujejo uspehe tistim, ki hočejo potom mirnega gospodarskega, prosvetnega in kulturnega delovanja tekom časa doseči med temi tremi narodi one skupne lastnosti v taki meri, da bi se morda čez 50 ali 100 let lahko govorilo o narodu jugoslovanskemu. Morda pravimo, ker zgodovina uči, da gre razvoj človeštva navadno v diferenciacijo, cepitev in ne v unifikacijo, zlitvanje posameznih delov v eno celoto.

Pokazali smo, da narodnostno ujedinjenje pri nas še ni izvršeno in da je za enkrat še smešno govoriti o enem narodu, ki ga ni, ter nevarno, hoteti z nasiljem doseči, kar se da doseči le potom mirnega razvoja in dolgotrajnega sožitja, kjer bodo pa morali vsi zainteresirani deli pokazati mnogo dobre volje, in mnogo, mnogo več in globlje razumevanja za naše narodnostne probleme, kot je kažejo dosedaj naši državotvorci in kot ga je pokazalo n. pr. v tem zadnjem slučaju, ki smo ga navedli v početku, naše ministrsko predsedništvo. Ker sicer bomo razbili še ono, kar imamo, naše težko priborjeno politično, državno ujedinjenje.

Naloga vseh dobrih Jugoslovancev — pristašev državnega našega edinstva ni z nasiljem poditi se za narodnostnim ujedinjenjem, temveč predvsem z vsemi močmi varovati državno edinstvo in poglobljati, gojiti in utrjevati skupno državno zavest.

Naše zahteve napram Italiji.

NOBENE POSEBNE KONVENCIJE O ITALIJSKIH MANJŠINAH. — NOBENIH KONVENCIJ O PROMETNIH IZVEDBAH. — ČE ITALIJSKA VLADA SPREJME NAŠE ZAHTEVE, SE POGODBA TAKOJ PODPIŠE.

Beograd, 22. jun. (Izv.) Jugoslovanski poslanik v Rimu Antonijević bo danes izročil italijanski vladi poročilo naše vlade, ki se nanaša na rešitev spora med Jugoslavijo in Italijo. Naša vlada naznanja, da zahteva pred podpisom sporazuma o izvedbi rapalske pogodbe še nekatere izpremembe v tej konvenciji. Med drugim zahteva, da se ne sklepe nobena posebna konvencija o manjšinah in njihovih pravicah do šol in rabe jezika, temveč da imajo v tem pogledu veljati določbe saintgermanske mirovne pogodbe. Potem sporoča tudi, da ne želi skleniti nobene konvencije o prometni zvezi, ampak da se ima to vprašanje rešiti v trgovinski pogodbi. Razen tega zahteva naša vlada nekatere izpremembe v določbah arheološkega, umetniškega in bibliografskega materijala v Zadru. Končno zahteva vlada, naj se pas okrog Zadra zoži. Ako pristane italijanska vlada na te zahteve, se pogodba takoj podpiše. Italijani naj potem najkasneje v 14 dneh po podpisu izpraznijo tretjo cono v Dalmaciji. Pet dni po prihodu razmejitvene komisije na Reko naj Italijani izpraznijo Sušak.

Minister dr. Marinković podal demisijo

MINISTRSKI SVET IN DEMOKRATSKI KLUB PROTI DEMISIJI.

Beograd, dne 22. junija. (Izv.) Danes ob 11 in pol popoldne je minister za notranje stvari dr. Voja Marinković poslal ministrskemu predsedniku Pašiću pismo, v katerem mu naznanja, da odstopi. Enako pismo je prejel tudi predsednik demokratskega kluba Ljuba Davidović, ki je kasneje posetil ministra dr. Marinkovića v njegovem stanovanju, da ga pregovori, da umakne svojo ostavko.

Beograd, dne 22. junija. (Izv.) Med sejo narodne skupščine se je sestal ministrski svet, da določi dnevni red za jutrišnjo sejo narodne skupščine. Sklenilo se je, staviti na dnevni red jutrišnje seje razpravo o zakonskem načrtu glede državnega proračuna. Ministrski svet

je razpravljal tudi o uporabi ameriškega posojila kakor tudi o ostavki ministra za notranje stvari dr. Marinkovića, kateri ministrski svet ne če pritrđiti.

Beograd, dne 22. junija. (Izv.) V demokratskem klubu je očitno večina za to, da minister za notranje stvari dr. Voja Marinković umakne svojo demisijo. Tudi nasprotniki dr. Marinkovića, ki so nastopili proti njemu povodom volilnega zakona, so odnehali od svojega opozicijskega stališča in zahtevali, naj zopet prevzame posle svojega resorta. Kot pogoj pa zahtevajo, da se razmere v Makedoniji uredi in okoliščine načelnik v Negotinu Perisavljević odstavi s svojega mesta.

Praga, 22. jun. (Izv.) Dunaj 0.30875, Rim 252, Berlin 15.72, avstrijske krone 0.51, italijanske lire 249, Budimpešta 5.05, Pariz 450.50, London 230.375.

Južna železnica, Jugoslavija in Italija.

V Benetkah se pravkar vrše konferenca prizadetih držav iz družbe južne železnice o ureditvi prihodnjega razmerja med železnico in državami itd.

Ni dvoma, da je rešitev tega zelo kompliciranega vprašanja veličanske važnosti za našo državo. Zato pričujemo naslednje vrste z nujno prošnjo, da jih upoštevajo zastopniki naše države.

Da je v Sloveniji železniški promet najboljši v celi državi, je velika zasluga ravno južne železnice. O tem dejstvu pač ni treba izgubljati besed. Hvaležni smo slušaju, da vsaj glavna proga ni v državni upravi. Saj se je celo že zaresno govorilo o možnosti, da bi južna železnica prevzela tudi obrat od Siska dalje do Beograda. Za državo in ljudstvo bi bila to prava sreča. Kako lepo in točno se vozimo n. pr. do Siska. Tam pričnjen je polubalkanski »saobračaj«. In vrhu tega je južna železnica, kolikor teče po naši državi, v gromotnem oziru najbolje preskrbljena in pravijo, da je celo aktivna, dočim so naše železnice povsod drugod več ali manj pasivne.

O kakem podržavljenju pri nas ne more in še dolgo — ne sme biti govora. Čakajo nas ogromne investicije z zgradbami novih, nujno potrebnih železnic, — čemu bi trosili stotine milijonov in obenem z državo upravo poslabšali naš železniški promet in rentabiliteto južne železnice.

V interesu naše države, našega prometa je torej, da ostane južna železnica zasebna družba v dosežanem obsegu in ob prijaznih odnosih z vsemi prizadetimi državami. Zato morajo naši merodajni faktorji zahtevati, da ostane proge Dunaj—Trst—St. Peter—Reka, Zidanimost—Sisek, Prager—Čakovec, Maribor—Koroško v eni sami upravi in z eno samo centralo — na Dunaju.

Italija se hoče popolnoma polastiti južne železnice. Že od početka l. 1919 dela dosledno na to, da se polasti družbe in premesti tudi dosedanje ravnateljstvo — v Trst. Proti tej nakani se mora naša vlada odločno upreti.

Italijani so se znali na premeten način polastiti delnice južne železnice. Ob menjavanju bivših avstrijskih kron so raje kupovali za nje delnice južne železnice. Z ozirom na današnji kurz teh delnic so napravili krasno kupčijo, — in vrhu vsega tega se še zdi, da imajo družbo kot tako v svojih rokah. Ko bodo občni zbori, bodo imeli večino pri glasovanjih in volitvah. Kaj lahko to pomeni, je jasno.

Toda pri imovini južne železnice, to je pri železnicih na jugoslovanskem ozemlju, ima važno besedo tudi naša vlada. In njena naloga in dolžnost je, da varuje edino le naše državne interese in interese naših državljanov!

In ta naš interes zahteva, da je n. pr. železnica od Dunaja do Trsta eno samo podjetje, pod vrhovnim nadzorstvom glavnega ravnateljstva, katerega sedež pa ne more

biti Trst. Mi smo povsem zadovoljni z ljubljanskim ravnateljstvom južne železnice, čeprav je to podreje no Dunaju. Saj ima to ravnateljstvo v Ljubljani toliko samostojnosti, da more v polni meri varovati interese naše države. Osrednje ravnateljstvo na Dunaju nas v ničemer ne moti.

Vse drugače bi pa bilo, ako bi se ustanovilo novo generalno ravnateljstvo v Trstu. Tja bi prišli gotovo tudi docela novi ljudje, s katerimi bi postalo le prekmalu popolnoma nemogoče pametno sodelovanje. Z dosežanimi merodajnimi možmi na Dunaju se je dalo lepo in stvarno razpravljati o vsakem vprašanju, — v Trstu pa bi bilo kmalu nemogoče skupno delo.

Pomisli! Je treba, da Italija kmalu zgradi predelsko železnico, — in njena glavna naloga bo, da bo ona sama narekovala tarifno politiko, kakor bo to njej kazalo in kakor bo v korist ali škodo Trstu. Ako bo hotela, spravi večji del prometa na predelsko železnico. Skratka: imela bo platno in škarje v svojih rokah. In proti takemu nezdravemu razmerju se je treba pravočasno in odločno zavarovati. Ne briga nas, v kakšne roke je prišla večina delnic, — ali zahtevamo, da ostane južna železnica vsaj v gori označenem ozemlju eno samo podjetje, z generalnim ravnateljstvom na Dunaju in z jugoslov. proge — ravnateljstvom v Ljubljani.

A. G.

Naši samostojni.

Ker se je posrečilo par ljudem, ali pravzaprav enemu, da je razbil v teku enega dobrega leta trud in uspeh mnogo ljudi in več desetletij in je vsled tega JDS v svoji nekdanji obliki danes že preteklost, nastane vprašanje: Kaj bo s takozvano samostojno kmetjsko stranko, ki je bila samo veja JDS? Kajti ko strohni deblo, ovane veja.

Samostojna kmetjska stranka je plod poyojne psihoze in kombinacije drja Žerjava. Narod se je bil sicer osvobodil Avstrije, ni bilo pa še izginilo iz spomina naroda vse gorje, ki ga je moral pretrpeti v svetovni vojni. Zato se je gnjev naroda obračal še vedno proti dr. Š., ki ga je delal naš narod odgovornega za vojno — in ta gnjev je padel obenem tudi na SLS, dasi je bila stranka že zdavnaj obračunala s svojim nekdanjim voditeljem. V tem razpoloženju so se začele bližati volitve v konstituanto.

Dr. Žerjav je hitro pregledal situacijo. Videl je, da bo del nekdanjih volilcev SLS zapustil to stranko, če se mu ponudi primeren nadomestek. JDS ni mogla prihajati v poštev, ravno tako ne za enkrat kaka socialistična skupina. Najbolje je bilo torej, ustvariti novo stranko, ki naj bo na zunaj samostojna, v resnici pa pod pokroviteljstvom JDS po reku: getrennt marschieren, gemeinsam schlagen.

In začela se je ustanavljati stranka, ki si je nadela ime samostojne kmetjske stranke. Stranke se razvijajo počasi, kajti tu je treba organizacije in voditeljev. Vse to ni produkt par mesecev ampak let in let. Samostojna pa je hotela stopiti takoj v boj, in sicer v boj z najmoč-

nejšo slovensko stranko. Tukaj ni bilo časa za izbero voditeljev, vzelo se je, kar se je ponudilo. In tisti, ki je ponudil, je vedel, kakaj dela tako. Da je bila vsa kalkulacija trenutno pravilna, je pokazal izid volitev: stranka je dobila toliko mandatov, da bi ji jih bilo preveč — če bi bila obstojala vsaj že deset let.

Ali takoj po volitvi se je pokazalo, da je stavba mnogo pretežka za temelj in da se bo zdaj, zdaj podrla. Najprej in najbolj občutno se je videlo to pri voditeljih: to so bili ljudje, ki so poznali kmeta toliko, kolikor so prišli z njim v dotiko v času volilne agitacije. Ravnali so se po geslu: najprej mandat, potem bo že dal bog vse drugo. Kajti eden je rabil mandat, da postane poslanik, drugi, da se vsede na ministrski fotelj. In pri tem je tudi ostalo. Velika sreča je bila, da ni stopila stranka v volilni boj pravzaprav z nobenim programom: kajti tako niso mogli dati volilci poslancem nobenih direktiv in so bili poslanci svobodni.

Tukaj je bil začetek in obenem konec. Poslanci niso poznali potreb ljudstva, ljudstvo se v svojem dobrem instinktu tudi ni dosti zanimalo za svoje izvoljence — šli so vsak svojo pot. In ker je dobro biti v vladi in so samostojni poslanci vedeli, da so izvoljeni prvič in zadnjič, so šli v vlado. Volilci zahtevajo avtonomijo in samoupravo, njih poslanci pa glasujejo za centralizem in birokratizem. In če skliče kak samostojni poslanec shod, kjer naj bi poročal volilcem o svojem »delovanju«, se obda gospod poslanec z žandarmerijo, ki skrbi za »red«. Tako je vse v redu.

Sicer je gotovo, da se ne bo dala pri nas nikdar ustvariti kaka velika samostojna kmetjska stranka, ki bi ji bil baza samo agrarni program, ker takih velikih kmetov pri nas ni: vendar ni bila napačna misel, da se ustanovi stranka, ki bo res kmetjska, to se pravi, da bo naš kmet delal svojo politiko, ker do zdaj je žalibog delal politiko drugih. Taka stranka pa ni bila in ni mislila nikdar biti samostojna kmetjska stranka, zato izginja obenem s svojim pravim očetom in voditeljem.

Politične vesti.

Dementi.

Beograd, 21. junija. (Izv.) Z uradne strani se doznava iz Pariza, da so vse vesti o bolezni princa Gjorgja in da ga je francoska vlada internirala, neresnične in tendenciozne.

Jugoslovanski nacionalisti groze z meščansko vojno.

Split, 21. junija. (Izv.) Osrednji odbor jugoslovanskih nacionalistov zboruje že dva dni o političnem položaju. Kakor se doznava, so nacionalisti odločeni začeti intenziven agitacijski boj zoper pristaše hrvatskega bloka zlasti radi umora nekega nacionalista. Na Vidovdan izide slavnostna številka njihovega glasila »Pobeda«. Pri tej priliki bo list objavil poziv vsem Jugoslovonom, naj zberejo vse narodne sile in naj se strnejo v enotno fronto proti onim, ki tega ne priznavajo.

Nova banka v Zagrebu.

Zagreb, 21. junija. (Izv.) Nekaj uglednih mlajših obrtnikov in intelektualcev v Zagrebu ustanovlja novo banko pod imenom »Srbska privredna banka«.

Istrski dan v Zagrebu.

Zagreb, 21. junija. (Izv.) Dne 5. junija, na dan Sv. Cirila in Metoda, priredi pokrajinski odbor Jugoslovenske Matice v Zagrebu z žensko in akademsko podružnico Jugoslovenske Matice v Zagrebu Istrski dan. Ta dan bodo pobirali po ulicah v ta namen.

Angleški senat za omejitev oboroževanja.

London, 21. junija. (Izv.) Gornja zbornica je sprejela v drugem čitanju zakonski načrt, s katerim se potrjuje washingtonska pogodba glede omejitve oboroževanja na morju.

Gospodarstvo.

Naš izvoz v prvem četrtletju leta 1922.

Izvozilo se je	v prvem četrtletju 1921.	1922.
v Italijo	98.584.694	17.31
Avstrijo	239.048.755	41.98
Nemčijo	106.982.763	18.79
Švico	35.668.774	6.26
Grčijo	26.523.254	4.66
Češkoslovaško	20.325.584	3.57
Madžarsko	8.467.240	1.49
Francijo	9.666.155	1.70
Anglijo	3.370.941	0.59
Reko	711.405	0.13
ostale države	20.052.390	3.52
Skupaj Din.	569.410.955	100

Izvozilo se je v prvem četrtletju 1922.

Izvozilo se je	1921.	1922.
v Italijo	219.579.672	30.42
Avstrijo	169.798.397	23.52
Nemčijo	81.951.904	11.35
Švico	56.862.316	7.88
Grčijo	51.014.788	0.07
Češkoslovaško	47.518.680	6.83
Madžarsko	20.648.801	2.86
Francijo	17.058.864	2.30
Anglijo	13.994.475	1.94
Reko	12.305.211	1.71
ostale države	31.199.530	4.31
Skupaj Din.	721.932.638	100

Z ozirom na vrsto blaga imamo pri izvozu sledeče razmerje:

	1921.	1922.
Pšenica	26.535.861	14.196.121
Koruzi	93.347.478	322.203
Krompir	99.579	53.510
Moka	12.380.590	5.667.296
Makaroni	393.668	1.784
Fizol	5.405.472	2.730.500
Krompir	3.625.378	2.152.146
Sveže sadje	1.062.579	698.938
Suhe sive	12.666.250	12.609.842
Pekmez	564.065	347.965
Zganje	292	2.615
Vino	64.877	1.532.707
Konoplja	3.215.420	2.285.284
Vrvarski izdelki	120.010	117.381
Konj	2.012	7.530
Žrebet	1.925	2.889
Mezgov		
Ovceda	6.159	36.385
Svinj	15.886	21.866
Drobnice	9.583	32.091
Perutnine	18.584	143.683
Meso sveže in suhe	8.798.819	10.538.962
Sir	113.835	184.763
Jajca	3.111.063	2.766.231
Les za kurjavo	3.351.552	31.156.791
Stavbni les	58.243.641	142.338.614
Leseni izdelki	5.279.636	8.282.640
Tanin	669.801	266.990
Ekstrakt za strojenje	1.620.721	1.719.555
Cement	45.691.400	43.802.324
Rude	12.170.503	20.166.590
Vse ostalo kg	59.166.765	71.737.717
kosov	2.887	34.246
Vsega kg	357.697.255	374.469
komadov	104.318	278.690

Volitve na Irskem.

Dublin, 21. junija. (Izv.) Med omnimi kandidati, ki so podlegli pri zadnjih volitvah, se nahaja tudi znana grofica Markiewiczova, ki je bila minister v sin-fajnovskem kabinetu. Izvoljeni pa sta vdova bivšega župana Limeriškega in sestra župana corškega.

Polske čete zasedle Katovice.

Katowice, 21. junija. (Izv.) Po odhodu francoskih čet so danes dopoldne poljske čete zasedle mesto.

Povišanje davkov v Avstriji.

Dunaj, 21. junija. (Izv.) Na večerajšnji seji narodnega sveta je imel zvezni finančni minister Segur daljši ekspospe, pri čemer je predložil več zakonskih načrtov, ki se nanašajo na povišanje davkov. Po kratki debati so načelniki strank izrazili svoje stališče napram predlogom.

Ce se oziramo na vrednost izvoznega blaga, dobimo sledeči rezultat:

Vrsta blaga	1. četrtl. 1921	1. četrtl. 1922
Zito	61.899.687	47.259.584
Koruzi	89.097.231	865.283
Moka	49.131.260	24.460.692
Fizol	10.241.328	6.090.233
Suhe sive	37.999.165	64.063.779
Vino	275.112	4.610.220
Konj	8.621.650	25.649.917
Govedo	19.370.250	85.145.845
Svinje	26.352.575	27.947.596
Meso in izdelki	95.898.514	115.357.483
Jajca	31.483.165	60.026.098
Stavbni les	27.911.232	72.998.943
Cement	13.087.403	12.004.547

Iz teh sporednih pregledov vidimo, da je izvoz poljedelskih pridelkov, posebno žitaric, letos znatno manjši v 1. četrtletju, kakor lansko 1. četrtletje. Posebno znaten je primanjkljaj pri izvozu koruze: v istem četrtletju se je izvozilo lansko leto 93.347.478 ton, letos pa samo 322.203 ton. Na drugi strani pa vidimo letos povišan izvoz živine in gozdnih produktov. Posebno velik je prirastek pri konjih, govedu, perutnini in stavbnem lesu. Temu prirastku se imamo tudi zahvaliti, da smo imeli letos kljub slabi letini večji izvoz kot lani.

Celokupen izvoz za isto četrtletje v prejšnjem letu znaša 569.410.955 Din, letos pa 721.932.638 Din. Ker pa je kurz dinarja letos padel, se moramo pri dohoditvi povišanja izvoza ozirati na količino blaga. Prirastek v količini ni tako velik, kot bi pri izboljšanih prometnih razmerah lahko bil, da ni slaba letina sena primorala naše kmetovalce k krmljenju živine z zrnjem. To je zopet povzročilo primanjkljaj pri izvozu žitaric.

Napram lanskemu letu se je letos zelo povečal izvoz v Italijo, kakor tudi vse druge države z izjemo Nemčije in Avstrije. Izvoz v ti dve državi je jako padel. To je razumljivo, ker izvoz v ti dve državi obstoji po večini iz žitaric, katerih celokupni izvoz pa je letos zelo majhen. Poleg tega je na padanje našega izvoza v Avstrijo in Nemčijo vplivalo tudi padanje njihovih valut.

Novi petrolejski vrli v Galiciji.

Gališka karpatska družba je pričela na svojem svetu v Borislavi z vrtanjem novega rova, čigar dnevna produkcija se ceni na več kakor 10 cistern.

Klofač o narod. socializmu.

Po 25 letnem delu in po četrtletju velikih bojev, velikanskih revolucij, političnih in socialnih, imamo pravico, da trenotek postanemo, ozremo se v preteklost in potem znova gremo naprej, ko spoznamo cilj, katerega zasledujemo. Pet in dvajset let! Zrem v svojo lastno mladost in mladost naše stranke, in se spominjam njenega krasnega jutra. Nobena stranka v našem narodu ni prestala z tolikim ognjem bitve, trpljenja in preganjanja, sovraštva, maščevanja in obrekovanja, nobena stranka si ni morala delati pot čez toliko zaprek, kakor naša. Toda tako je hotela osveta: in ko bi se bile postavile gore zaprek na pot, in ko bi nam grozilo tisočkrat večje trpljenje, kakor to, ki smo ga morali pretrpeti, naše gibanje in naša stranka je morala nastati, ponavljam: morala je nastati, zato ker je tako hotel interes naše ga tlačnega naroda, zato ker se drugače naš narod ne bi mogel ohraniti in zmagati v svetovni vojni; zato, ker je sama previdnost hotela z našim gibanjem dati našemu napol ubitemu narodu znova krvi in poguma, da v dobi, ko mu je preostalo le boj na življenje in smrt, t. j. revolucija, velika historična doba ni našla le sužnja in strahopetca.

Slavno kakor nikdo drugi, smo izpolnili svoje naloge. Ko mislimo na preteklih 25 let, se nam zdi, kakor da bi hodili po hotelišču. Mi smo

bili revolucionarji, ko so se drugi strahopetno skrili, mi smo imeli svoje bojovnike, ki se niso bali smrti in imeli smo svoje mučenike, katerih imena bomo izgovarjali vedno s spoštovanjem in jih ohranili v lepem spominu. Spominu usmrčenih bratov Kotka, Kratočvila, Matejka, Konrada in Oliverniša smo se večraj globoko ginjaen poklonili. In spominjali smo se seveda tudi teh, ki so ostali v prvih vrstah naše mlade stranke in ki so pali prej, predno je bil dobojevan boj. Spominjali smo se bratov Kvače, Fresla, Gregora, o katerem niti ne vemo, kje nam je umrl in kje počiva njegovo telo, ko je bil z vojaške jetnišnice bolan odpeljan na bojišče; spominjali smo se brata Hruške, nepozabnega brata Pulpana, Slame, Kepke, Votickega, Jiranka starejšega, Dubine, Bouška, sestre Frintove in nešteti drugih, znanih in manj znanih, pa enako nam dragih bojovnikov, »neznanih vajakov« brez katerih požrtvovalnosti in podrobnega dela bi stranka ne bila stranka in kojih je zadavila smrt, ko so najbolj mislili na delo. Znova kličem vsem tem dragim, ki tvorijo naše pokopališče, kamor smo danes zjutraj položili vence bratskega spomina in ljubavi, brat-ski »Slava«.

Ko se spominjam na vse to, kar je bilo, in vidim, s kakšnim vseh-pohom je bilo blogoslovljeno naše delo, se mi zdi, da je bil to naravnost duh naroda, ki je spregovoril pred 25 leti potom naše stranke, da je bil to ta duh, ki je vodil naše mišljenje in dejanje in ki nas je gнал v boj in

k najdrznejšim činom, brez katerih bi ne bilo nikdar češkoslovaške zmag-e.

Češkoslovaški narod je moral biti rešen, proročilo Komenskega je moralo postati resnica, Bela Gora je morala biti maščevana in zato je moral, pravim moral, nastati narodni socializem. Ker pred 25 leti vsega tega marxizem ni hotel pojm-iti, zato smo morali priti mi in naš socializem!

Postanek velikih reči se pravilo-ma opira na slučajni povod. Kar se tiče našega gibanja, je bil njegov povod znana izjava prvih čeških so-cijaldemokratskih poslancev leta 1897 proti češkemu državnemu prav-u. Debatirali se da o tem, v koliko nam je historično pravo pomagalo k samostojnosti pri mirovni poga-janjih, toda že v l. 1897 je šlo za globlji razpor med mrtvim meha-ničnim anacijonalizmom, ki se je sprejela nemška teorija o upravičeno-sti le velikih državnih celot. Šmeral in takozvani centralisti braneč se časa vojne Avstrijo — so se sklice-ovali na marxizem in med živo za-vestjo narodne posebnosti in indivi-dualnosti.

Razvoj dogodkov je dokazal, da je bilo stališče pravilno naše.

O češkoslovaškem socializmu nočem govoriti s stališča sekte. Pre-pričan sem, da če se vsak češki člo-vek globoko in resnično zamisli v probleme socializma, izraža takoj češki socializem, kakor Nemec iz-raža nemški socializem, anglež an-gleški, Francoz francoski sociali-zem itd. Češki in češkoslovaški so-

cijalizem ni torej nikak umetno na-cijonaliziran socializem, toda po-šteno mišljen socializem češkega človeka. Naše kulturno zaslužnje se je kazalo ravno v tem, da poprej niti o socializmu nismo bili svoji. Internacijonalizem tako, kakor je bil pri nas pojmovan, je pomenil odvis-nost od nemštva, ker z ostalim sve-tom nismo imeli mnogo stikov. To je privedlo do tega, da se je narav-nost z elementarno silo pojavila po-treba po narodnem socializmu, po socializmu češkoslovaškem.

Četrtoletja dela in razvoja je velika stvar. Pri nas je ta razvoj naravnost znamenit. Kdor je umrl pred l. 1900, ta bi našel danes pri nas velike spremembe. To je ravno nasprotje katoličanstvu, ki se baha z neizpremenljivostjo. Iz narodnega delavstva nastane stranka narodno-socialna, po prevratu pa stranka češkoslovaških socializmov. Spo-četka deluje odpor proti socialnim demokratom in boj seveda posega vedno dalje, včasih morebiti celo v kvar socializma, ki vsled notranjih delavskih bojev vedno trpi, toda zdravi razvoj je hitro napredoval in danes je situacija takšna, da osre-dotočujemo že te socialiste, ki ne morejo biti socialno demokratje, ker potrebujejo višjega, bolj živega, bolj življenskega in elementarnejše-ga socializma.

V dobi, ko so poprevratne razme-re silele, zenostaviti češke politične odnose, ko je buržuazija petih poli-tičnih smeri (staročeške, mladoče-ške, državno - napredne, agrarne opozicije in deloma tudi realistične)

stvorila svojo narodno demokracijo, je narodno-socialna stranka skupaj z Masarykovimi in Benešoviimi realisti in s takozvanimi anarhistični-mi komunisti ustvarila v svrhu zenostavljena političnih odnosov stranko češkoslovaških socializmov. Poleg teh velikih in oficijelnih dru-ženj je prišlo k nam veliko ljudi iz drugih taborov buržuazije in soci-jalnih demokratov. Bila je doba, ko se je poskušalo ustvariti eno samo socialistično stranko. Danes vidi-mo, da bi bilo bolje, ko bi sploh ne bili nikoli začeli z akcijo združeva-nja, toda iz tega, kar smo podvze-mali, se kaže, da naše novo pojmo-vanje politične stranke vidi v stran-ki le sredstvo, ne pa cilj; mi ne po-stavljamo stranke nad državo, nad socializem in nad proletarijat. Stranka je sredstvo, orodje, ki ga podrejamo, prejemamo in popravlja-mo, kakor to tak razvoj zahteva, da ostane smotreno orodje.

Tudi v naši stranki proces spo-jitve še traja, ni še končan. Razne gospodarske sestavine, ki tvorijo stranko, imajo svoje posebne potre-be, kakaj stranka ni sprejela nobene politične dogmatike in je tudi ne išče — vse to napravljaja morebiti vtis ne-enotnosti in razcepljenosti, toda to je le navidezno. Imamo že drugi po-jem stranke, ki nam ni niti cerkev, niti dogma, ampak samo delavna vzajemnost. Zato tudi pri nas ni ta-ko globokih notranjih razdorov, da bi mogli ogroziti obstoj stranke. Nemogoče je tu odcepljenje takih kosov, kakor to vidimo na primer pri soc. demokraciji. (Dalia nat.)

H. G. Wells: Zgodba pokojnega Mr. Elvshama.

(Konec.)

Nikjer nisem našel kakšne čakovne knjižice — nikjer denarja — nikjer kakršnih koli podatkov, s pomočjo katerih bi si mogel vrniti svoje izgubljeno bistvo. Kakor blazen sem udrihal po predalih, ko je vstopil hišnik z dvema služkinjama...

Takšna je — v kratkih besedah — zgodba moje izpremembe. Mojim obupnim zatrdilom ne verjame nihče. Imajo me za umobolnega; ko pišem to, me nadzorujejo. In vendar sem z duhom zdrav — docela zdrav. — V dokaz, da je tako, sem zapisal to zgodbo, natanko kakor se je vse pripetilo. In zdaj vprašam čitatelja: je li v slogu ali zasnutku istorije, kateri je sledil, kjerkoli je najmanjša tihotica blaznosti? Mlad človek sem, — a zaprt v starčevem telesu. In tega preprostega dejstva ne razume živa duša. Vem, da me bodo imeli vsi, ki mi ne verjamejo, za blaznega; kakaj naravno je, da ne poznam svojih tajnikov, zdravnikov, ki prihajajo k meni, služinčadi, sosedov in ljudi po mestu (kakor se mu že pravi), kjer prebivam zdaj. Naravno je, da se izgubljam v svoji lastni hiši ter padam v vsakovrstne nepravilke. Naravno je, da zadajam ljudem kar moči čudna vprašanja. Naravno je, da pogosto jočem in vpijem in da me napada obup. Denarja nimam, niti ne čakovne knjižice. Mojega podpisana banka ne pripozna; mislim, da pišem zaradi šibkih mišic, ki jih imam sedaj, še z Edenovo pisavo. Ljudje mi ne dajo, da bi hodil sam v banko. Se pravi — v tem mestu menda res ni nobene banke in moj konto mora biti nekje v Londonu. Zdi se, da je Elvsham prav skrbno skrival ime svojega bankirja — Jaz stvari ne morem do dna. Elvsham je vendar slovel kot raziskovalec na polju duševnih bolezni, in vse moje razlaganje dejstev je splošno mnenju je potrdilo, da je moja umobolnost posledica prenapornega študija psiholoških vprašanj. Sanje o istovetnosti oseb! Oh, Bože! Pred dvema dnevnoma sem bil še zdrav mlad človek, ki se mu je odpiralo življenje. Danes se plazim — zlovoljen starec — srdit — obupan — beden — po veliki, razkošni tuji hiši — in vse me ima za blaznega — vse me opazuje — vse se me plaši in boji... V Londonu pa začne zdaj Elvsham novo življenje — v čilem, krepkem telesu — z vsem znanjem in izkušnjami sedemdesetih let! Ukral je moje življenje!

Kaj se je pravzaprav zgodilo, ne vem natanko: V delavnici stoji cele knjige pisanih beležk, ki si tečejo največ psihologije spomina — deloma v številkah ali simboličnih znakih, ki so mi docela tuji. Ponekod nahajam tudi sledove, ki kažejo, da se je ukvarjal s filozofijo matematike. Razlagam si stvar tako, da je prenesel vse breme svojih spominov in vse, kar tvori njegovo lastno osebnost, iz svojih starih, izrabljenih možganov v moje, mojo osebnost pa je zvalil v svojo izčrpano telo. Z eno besedo — zamenjal je najmi telesi. Kako pa je mogel izvršiti zameno — to presega mojo filozofijo. Kar

pomnim, sem bil materialist. A moja lastna usoda je nedvomen dokaz, da je mogoče ločiti človeka od snovi...

Se nekaj hočem polkuziti v svojem obupu. Te vrstice zapišem, preden se stvar odloči. S pomočjo noža, katerega sem skrivaj izmehnil pri zajtrku, sem mi je davi posrečilo vlomiti v pultu tajni predal — ki se je dokaj očitno ponujal očem. Našel nisem v njem ničesar razen masne zelene stekleničice s belim praškom. Okrog njenega vratu je bil nalepljen listek, in na tem listku je bila zapisana beseda: »Odrešenje«. To menda pomeni — da je v stekleničici — strup! In bil bi tudi povsem uverjen o njegovem namenu, izbežiti se tem potom edinega človeka, ki bi mogel pričevati zoper njega — če ga ne bi bil tako skrbno skrival. Da, mož je razrešil problem nesmrtnosti v praksi. Ako se ne spotakne ob kak posebno neugoden slučaj, bo živel v mojem telesu, dokler se ne postara — nato pa odrine trhlino, da ograbi novo žrtev za njeno moč in mladost. Kdor premisli njegovo brezsrčnost, se mora zgrogati, če si predstavlja čedalje večjo izkušnost, s katero je... Kdo va, koliko časa že skate tako iz telesa v telo? A naveličal sem se pisanja. Zdi se, da je prašek raztopljen v vodi... Okus ni baš neprijeten...

Tu se neizm poveži, katero so našli na pisalni mizi Mr. Elvshama.

Njegovo truplo je ležalo med mizo in stolom... Stoj je bil odmaknjen — menda po zadnjih krčih umirajočega. Zgodba je bila spisana s povsem prismojeno pisavo, ki se je docela razlikovala od njegovega običajnega, strogo čednega rokopa. Omeniti preostane le še dve čudni dejstvi. Zveza med Edinom in Elvshamom je bila nedvomna; zakaj vse Elvshamovo imetje je bilo zapisano mlademu možu — samo da ni ta nikoli nastopil dediščine. Ko je Elvsham izvršil samomor, je bil Eden — po čudnem naključju — že mrtev. Stirlindvajset ur poprej ga je na križempotju, ki ga tvorita Gower Street in Euston Road, v gneči povozil izvošček, tako da je na mestu izdihnil. Edino človeško bitje, ki bi bilo moglo razjasniti fantastično pripoved, se nahaja potemtakem izven dosega naših vprašanj... In zato prepustim vso ne navadno zadevo brez nadaljnjega komentarja osebnim čitateljevi sodbi.

Drobiž.

* **Otvoritev litovskega vseučilišča.** Sredi prihodnjega meseca bo otvorjeno litovsko vseučilišče v Kovnu. Prvi rektor bo profesor Schimkus.

* **Debatna v cerkvi.** Župnik John Roach v New Yorku je pri neki pridigi ostro napadal gledališče, kakor tudi posrednike gledališča, češ, da se s tem podpira nemoralnost. Osvrnil je potem tudi kinematograf ter se žaljivo izrazil o velikih mojstrih, na primer o Chaplinu, Fairbanku in Fattiju. Ko je župnik najbolj kričal, vstane iz klopi kinematografski magnet William A. Bradji in zakliče pridigarja: »Ne obrekujte svojih bližnjih, to je greh!« Nato je A. Bradji v ognjevitem govoru zagovarjal igranje in naglašal potrebo gledališča, kakor tudi kinematografa. Končno je zaklical pridigarja: »Vi smete govoriti igranje o Bogu in Kristu, nikakor jih pa ne smete obrekovati, ker nimate za to nikakega poudarka! Župnikovi pristaši so začeli kričati proti Bradji, a igralci so mu navdušeno ploškali. Končno je morala nastopiti policija, ki je izpraznila cerkev.

* **Zdravilo proti tuberkulozi.** Italijanski zdravnik Leander Tomarkin, sin glasovitega bakteriologa in sodelavca Ehrlichevega je izumil serum za zdravljenje proti tuberkulozi. Ta serum daje zelo uspešno proti tuberkulozi in malariji.

* **Razstreseni kirurg.** Francoski časopis prinaša o znanem kirurgu Pavlu Chaveyu. Chavey je bil pozvan kot svedok na Vilgrainov proces. Zaposlen čez glavo, je reševal vse stvari zelo hitro. Pred odhodom v Nancy je moral urediti dve stvari: Poslati nekemu prijatelju šest prepelic, a drugemu, ki je trpel na neuralgiji pa škafličko pilul. Ko je vse to uredil, je dodal obema prijateljem v omote vizitke. V omot s pilulami je vtaknil pomotoma vizitko s besedami: »Naj ti dobro tekne, to sem jaz sam ustreliš!« V drugi omot pa, ki ga je poslal pacientu in v katerem so bile prepelice, je zabasal za recept: »Pojej, ti nervozni človek vsake četri ure dva komada in gotovo boš trdno zaspal.«

* **Sedemdesetletne neveste.** »Nikakor se nisem nadejal toliko odgovorov, zato se tudi nisem mogel odločiti.« Tako je rekel nekemu londonskemu novinarju neki 80letni stariček iz grofije Lincoln, ki je potom časopisnih oglasov iskal nevesto, ki mora biti stara vsaj 70 let. Dobil je toliko ponudb in odgovorov, da je skoro izgubil glavo in si med tolikimi ponudbami nikakor ni upal izbrati prave. »Največji del mojih kandidatij — tako je pravil novinarju — shvali svoje kuharske znanosti in gospodarske zmožnosti. Na koncu pisma pravi vsaka: »Sigurna sem, da bova srečna.« Če bi bil jaz iskal mlado ženo, bi seveda ne bil prejel toliko ponudb. Zdi se vidim, da so stare ženske bolj željne zakona nego mlade. Sedaj bom dal v časopise še eno oglas in sicer, da iščem mlado ženo. Potem sigurno ne bom dobil toliko odgovorov, ali pa nobenega, kar bo morda zame še najbolje.«

* **Gabriela Roubalova umrla.** Letošnjo pomlad je umrla v Melbourne v Avstraliji nekdanja tako sloveča češka pevka Gabriela Roubalova. Rojena je bila v Radnicah v Čehih l. 1843. V svojih mladostnih letih je prepotoval skoraj ves svet in pela povsod z velikim uspehom.

* **Tantleme iz Cavalerie rusticane.** Pred nekaj meseci je na Siciliji umrl italijanski pisatelj Verga, avtor libreta Mascagnijeve opere »Cavaleria rusticana«. Verga ni bil pisatelj svetovne slave, da še v svoji domovini ni bil popularen in bi bil moral ob svojih honorarjih živeti pri grobu, če bi ga ne bil poznal Mascagni, ki ga je 1890. prosil, da bi mu dovolil svojo novelo »Cavaleria rusticana« predati kakor libreto za opero ter ga je ob enem prosil, da bi bil gledalec tantlem skromen. Verga je dovolil in Mascagnijeva opera je dosegla velikanski uspeh v Rimu. Gledališki strokovnjaki so ji prerokovali sijajno bodočnost. Tedaj je Verga prošil založnika in komponista, naj mu enkrat za vselej izplačata 5000 lit. Založniku se je ta svota zdelala vsekakor previsoka, češ, da je Verga le neznanen sicilijski pisatelj, ter mu je ponudil 500 lit. A Verga je ponudbo odklonil in branil svojo avtorsko pravo pred sodiščem. Sodniku se je zdel znesek 5000 lit., ki bi mu imel biti enkrat za vselej izplačan, sicer tudi pretrgan, pa je razsodil, naj bi se Vergi izplačevalo navadne tantleme od vsake predstave. In tako se je zgodilo, da Verga ni dobil 5000 lit., ki jih je iz osebne udobnosti zahteval enkrat za vselej, ampak prejel iz opere »Cavaleria rusticana« tantlem v teku let več kakor 50000 lit., da je lahko mirno in udobno živel v svoji vili pod jasnimi italijanskimi nebo.

* **Mornarji opopli svojo ladjo.** V Hamburg je dospel parobrod Mount Cenit. Kapitan parobroda je pozval policijo in izjavil, da so mornarji na potu pokradli vse zaloge alkoholnih pijač in duhana ter vse to prodajali po hišah. Poleg tega so počenjali razvratne orgije po svojih kabinah. Policija je aretirala devet mornarjev.

* **25 milijonov žensk preveč v Evropi.** Pred vojno je bilo v Evropi 94 milijonov več žensk kot moških, danes pa jih je 25 milijonov več. Pred vojno je prišlo na vsake 1000 moških 1038 žensk, danes pa 1111. Razumetja so pred vojno tvorile ženske prebete večina starejše dame, danes pa ženske v najlepši starosti, sposobne in voljne za moštve. Največja razlika med moškimi in ženskami je v Rusiji, kjer pride na 1000 moških 1229 žensk. V Jugoslaviji je prišlo pred vojno na 1000 moških 945 žensk, danes pa 1042.

* **Dejniška družba preje Škodovi zavodi v Plzni.** Imenovana družba je imela zadnje dni občni zbor, na katerem je bilo zastopanih 47.574 glasov s 475.778 delnicami. Letno poročilo je bilo enoglasno sprejeto. Čisti dobiček znaša 24.258.237 čk. Delničarjem se je izplačala 5 odstotna dividenda in 3 1/2 odstotna superdividenda v znesku 16.490.000 čk. Upravni svet si je razdelil lepe tantleme. Zborovalci so se lepo spomnili tudi svojega uradništva in delavcev. Na nasvet upravnega sveta se je sklenilo zviti delniško glavnico z izdajo nadaljnjih 18.750 delnic po 320 čk s 194 milijonov na 200 milijonov čk.

* **Gradba stanovanj v Pragi.** V minulem letu je bilo v praških predmestjih zgrajeno 3001 hiš s 7694 stanovanji. Od teh odpade 660 na razne urade.

* **Dunajski jedo vrane.** Ker je na Dunaju zadnje čase, kakor vse drugo, strašno poskočil cen, si mora siromašno prebivalstvo namesto govejega mesa poslati cenejšo hrano. Poslednji čas prodajajo na Dunaju vrane in sicer stane ena 300 kron.

* **Zanimiva partija šaha.** V domovini filmov v Los Angelesu se je pretekli teden odigrala čudna partija šaha. Vsaj tako trdijo ameriški časopisi. Neki Juan Baptisto je bil obsojen na smrt na vešalih in je samo še čakal, da bo sodba potrjena. Na dan, ko je sodba dospela in bi se imela štiti dan izvršiti, je sodnik, ki je imel nalogo, sporočiti obsojencu to žalostno vest, našel istega povsem mirnega, ki je igral v svoji celici z nekim drugim kaznjencem partijo šaha. Na prvi pogled je sodnik opazil, da se gre tu za neko izredno in interesantno partijo. Ker je bil sodnik sam strasten šahist, je naravno, da ni hotel igre prekinuti, nego je začel sam »kifirirati«. Posledica tega je bila, da je bil Baptisto obsojen 12 ur kasneje. In tako je Baptisto dobil zadnjo partijo.

* **Odprti zločin na podlagi anonimnega pisma.** Čuden slučaj se je zgodil pred nekaj dnevi v francoskem mestecu Le Puy. Pred dvema leti so tam pokopali neznanega človeka, ki je po mnenju zdravnika umrl od kapi. Ker o neznancu niso dobili nikakih podatkov od nikoder, se niso zmenili več zanj. Pred nekaj meseci pa je ondotna policija prejela anonimno pismo, v katerem z imenom navaja človeka, ki je umoril neznanca. Policija ni polagala na pismo nikake važnosti, ker je bilo anonimno. Pred nekaj dnevi pa je došlo na policijo novo anonimno pismo, pisano od iste roke in s tako točnimi podatki, da je policija začela s preiskavo, katerega se ji je izvršno posrečilo. Sedaj je ugotovljeno, da je bil dotični neznanec res ubit. Ubijalca so aretirali in izročili sodišču, kjer je že priznal svoj zločin.

MALI OGLASI

PRODAJA:

MLIN na tri tečaje s popolno opremo blizu postaje, poleg šole in cerkve, na jako lepem in prometnem kraju. Stalna voda. Lepo stanovanje. Cena po dogovoru. Naslov v upravi lista. 1089

ENONADSTROPNA HIŠA na Selo (Predovčevce Selo) šteje 49 z vrto, pralnico in pritlikami po ugodni ceni naprodaj. Naslov v upravi lista. 1082

LEPO POSESTVO, v ravnini, oddaljeno 15 minut od postaje Dražavas pri Poljanah. Na posestvu se lahko redi 3 do 4 krave. Več se polze Novgvas št. 20 p. Konjice. 1085

MALO POSESTVO 1 in pol orala, nova zidana hiša (vila) na državni cesti Maribor. Franc Karner, Kanjža, Pessica. 1086

SREDNJA VILA, lahke voze, polpokrit za par konj, konjska oprema in glasovir. Istotam tudi volčji pes, policijsko dresiran. Naslov pri podružni. »Jugoslavije«, Maribor. 1087

* **Bi bilo lahko resnično.** Neki dunajski časopis poroča, da je leta 1913 neki Dunajčan hipno zblijnil ter preživel celo vojno in revolucijo v bližini pri Dunaju. Te dni so ga ozdravljene izpustili. V svojem veseliju nad prostostjo si je najel prvega izvoščaka ter se dal peljati v lepi Prater. Ko je vprašal za račun, mu je rekel voznik: Samo 18.000 K! Moje je prebledel in zajecjal: Ljubi mi moj, to je strašno, na to nisem bil pripravljen. Pri sebi imam le dvajsetkronski cekin. Voznik je pogledal zlatnik ter osorno odgovoril: Kaj pa še hočete, saj dobiš še 18.000 K nazaj! Ozdravljenec se je še bolj prestrašil ter zajecjal: Peljite me za teh 18.000 K zopet nazaj v bližnico.

* **Tragičen konec soareje.** Bogat budimpeštanski tovarnar Adolf Frunberg je pozval na neko soarejo odlično družbo. In ko so se ravno najbolje zabavali, je tovarnar ugotovil, da mu je zmanjkalo zlate cigarete doze. Sluge so bili takoj strogo preiskani, goste pa je tovarnar zaprosil, naj vrnejo dozo na katerikoli diskreten način. — Toda vse zaman. Gostje so se vsi razžaljeni razšli, tovarnar pa je neznanega tatu naznanil policiji. Čez nekaj dni pa je prejel zavitek z ukradenim dozo in priloženim pismom: »Tu je doza. Uganujte, kdo vam jo je ukradel, toda drugič nikoli več ne kličite detektivov na svoje goste!«

* **90letnica užigalce.** Letos bo tega 90 let, kar je izumel kemik I. B. Kämmerer žveplene užigalice, ko je sedel v ječi po litično osumljen. Ko je prišel iz zapore, je prošil uradnega dovoljenja, da bi smel praktično izrabljati svoj izum. Ali prošnje so mu zavrnili, češ, da so take užigalice opasne. Ker pa je Kämmerer vključil vladni prepovedi tajno izdeloval žveplene in jih prodajal v druge dežele, so ga oblasti prijele in dele pod ključ, njegovo delavnico pa uničile. Nemški državni zbor je sprejel zakon, po katerem je bila prodaja Kämmererjevih žveplenk najstrožje prepovedana in v vseh nemških deželah. Kämmerer je umrl l. 1857 v veliki bedi. A že leto pozneje so uvažali brez vsake zapreke iz Angleske in Francoske na Nemško Kämmererjeve užigalice.

* **Revizija zakona glede celibata v Čehih.** Praški listi poročajo, da vlada pripravlja revizijo zakona glede celibata ter sprejemanja oziroma odstavljanja omoženih uradnikov v državni službi. Namen revizije je, da bodo omožene uradnike in učitelje iz uradov odslovljene, da pridejo na njih mesta moški.

* **Politične stranke v čehoslovski republiki.** Rekord v političnih strankah imajo na Čehoslovskem Mažari, ki imajo vsega skupaj 22 političnih strank, med tem ko jih imajo Nemci 10, Čehi pa 11.

Moderni pasovi, zaponke, zapestnice (obročji), igralne znamke, v zalogi

„Zur Knopfknigeln“
Betti HEIDINGER,
WIEN VII., Kirchengasse 15.

Prireditel
mno go de
narja, ako
rabite pri
pretakanju
piva v ste
klenice na
šo pretekal
mo pipo

„IKA“. Brez izhlapevanja ogl.
kislino. Vsaka potratna izkločena.
Popolno jamstvo. Razpošilja proti
povzetju **S. KORNGUT**
Wien XIX., Weinzing 3. Abt. 3.

Potrjim sročem javljajo podpisani vsem sorodnikom prijateljem in znancom tužno vest, da je naš nad vse ljubljani soprog, oče in oče, g.

Ludvik Schescherko

trgovec

dne 20. junija ob 11.11 uri dopoldne po dolgi, teški bolezni, preživel s sv. zakramenti v 68. letu svoje starosti preminul.

Pogreb dragoga pokojnika bo v četrtek dne 28. junija ob 8. uri popoldne na hišo žalosti na tukajšnje pokopališče.

Sv. maša zadušnica se bo brala v petek dne 29. junija ob 8. uri zjutraj v župni cerkvi. Planina, 20. junija 1922.

Julia Schescherko, soproga
Ludvik. Adolf, Mici, Berta, otroci
Berta Schescherko, roj. Gross, pastorka
Stanko, Kosi, pastorka.

MLJEKARNA „SUNJA“

Šalje poštom:

Čajno maslo . . . kg Din 36-
Kuhano maslo . . . kg Din 38-
Trapištr sir l. . . kg Din 24-
Grouer sir l. . . kg Din 30-
Od vsake vrste 5 kg gore.

Urar

Ed. Škopek

Ljubljana, Mestni trg št. 8.
Velika zaloga ur, zlatnine, srebrnine in optike. - Popravila se izvajajo strokovno in pod jamstvom.
Cene nizke.

HYDRAWERK

Dr. Louis Röder
Wien VII., Zieglergasse 7.

Specijaliteta:

Galvanski Hydra-elementi v nedostizljivi kvaliteti.
Originalne Bergman-cfevi (Berlin), inštalacijski material, kao cijevi za inštalacije, okovi, pretikači itd.
Sve najfinijega izrada.
Veliko skladište (i transit) izurna dobava.

Lepo prekajeno svinjsko meso, rebra, karé, plečeta in šunke po 86 K

T. Grožel,
Poljanska cesta št. 7.

Sokolske potreščine
za člane, članice in naraščaj kakor tudi svčno za kroj priporoča trdka

A. & E. SKABERNE
Ljubljana, Mestni trg 10.

Industrijsko podjetje (tovarna ledu)

v sredini glavnega mesta Slavonije, blizu parobrodarske agencije in železniške postaje v popolnem obratu z vsemi razpolagajočimi stroji, stanovanjem in ostalimi pritliklinami, zidano leta 1921

išče podjetnika,

kateri bi pristopil s potrebnim kapitalom radi priklopite katerekoli industrije radi izkoriščanja pogona. Prednost imata tisti, kateri bi se priključili z industrijo, ki bi producirala papir, predelovala kosti ali podobno.

Ponudbe je poslati na:

I. JANIČ, generalno zastupstvo „INTERREKLAM“ d. d.
OSIJEK I., Trg Kralja Petra broj 7,
pod šifro „Industrijsko poduzeće“.

Razširjajte „Jugoslavijo“.

Med dobrim najboljši

Pfaff šivalne stroje, Puch in Waffenrad kolesa

Pnevmatika in druge potrebščine priporoča po solidnih cenah

TVRDKA

IGN. VOR, specialna trgovina šivalnih strojev in koles

LJUBLJANA, Sodna ulica št. 7.

Trgovina z mešanim blagom,

z inventarjem, meblom in stanovanjem, kuhinjo in vso kuhinjsko opremo se radi družinskih razmer v Mariborskem predmestju

takoj prodaja.

Cena 120.000.— K. — Posredovalci izključeni.
Ponudbe pod „32“ na oglašizavod Ivo Sušnik, Maribor, Slovenska ulica 15.